

Schrijfster Sigrid Landman en haar dochter Kim.

Foto: Frans Paalman

wo 04 apr 2012, 06:30

Interview schrijfster Sigrid Landman

'Ik heb autisme, autisme heeft niet mij'

AMSTERDAM - Plannen, leven in de toekomst en voorbereiden. Binnen dat strikte stramien leeft Sigrid Landman (43). In 2005 kreeg ze te horen dat ze autisme heeft. Maar niet alleen Landman kreeg die diagnose. Ook bij haar man Kees én dochtertje Kim werd autisme gediagnosticeerd. Het verhaal van een geheel autistisch gezin.

Het is deze week Autismeweek. Voor autisten is het aan de orde van de dag: moeilijk kunnen omgaan met veranderingen, onverwachte situaties en het niet kunnen uiten van emoties. Ook Landman loopt daartegenaan: "Door mijn autisme kan ik mezelf heel erg moeilijk uiten. Ik kan niet over mijn emoties praten en gevoelens kan ik moeilijk plaatsen. Maar ik kan het wel op papier zetten."

Bewoond eiland

En dat is precies wat Landman doet. Pen en papier zijn haar uitlaatkleppen. Wat ze niet kan zeggen, schrijft ze op. Emotie botviert ze op papier. Uit haar pen vloeien verhalen,

columns en hele boeken. Ze beschrijft ervaringen uit het leven gegrepen. Het leven van een heel bijzonder gezin, welteverstaan.

Haar nieuwste boek, *Bewoond Eiland*, ligt 5 april in de boekwinkels. In het boek wil Landman de alledaagsheid van autisme schetsen. Want, hoe is het nou echt om met autisme te leven én twee gezinsleden te hebben die hetzelfde proces doormaken?

Voor de schrijfster voelt het als een bewoond eiland, legt ze uit. "Als je autisme hebt, ben je een soort van onbewoond eiland. Maar omdat ik erover kan schrijven, vind ik een weg naar de ander en de ander naar mij, en ben ik bewoond eiland geworden."

Kleine dingen

Een geheel autistisch gezin: daar gaat het er vast heel anders aan toe dan in elk ander gezin? Landman schept duidelijkheid: "Eigenlijk is een doorsnee dag heel normaal", zegt de 43-jarige auteur. Net als in elk ander gezin werken de ouders, en gaan de kinderen naar school en sport. 's Ochtends gaat Kees naar zijn werk in de fabriek. Kim wordt opgehaald door de bus om naar school te gaan. Zij volgt speciaal onderwijs en is praktisch elke dag van de week van huis. Donderdag rijdt ze paard. Zelf werkt Landman drie ochtenden in de week als thuishulp.

Van buiten lijkt de familie Landman een doorsnee gezinnetje, maar aan 'de kleine dingen' merk je dat het hier om een heel bijzonder huishouden gaat. "Ik wil alles van tevoren weten. Zo zou ik liever geen kinderfeestjes organiseren voor meer dan 3 of 4 kinderen." Ondanks dat ze zichzelf een chaoot noemt, kan ze van onverwachte situaties 'kortsluiting in haar hoofd' krijgen.

"Als een vriendinnetje van Kim vraagt: "Mag ik logeren?" dan kan dat dus nooit. Dan moet ik in mijn agenda kijken. Drie weken later kan het vaak wel. Logeren is echt een aanslag op het hele gezinsleven. Ik moet me er mentaal op instellen dat het weekend druk wordt."

Huilen

De relatie tussen Landman en haar echtgenoot is anders dan je van een regulier getrouwd stel zou verwachten. "Als ik ergens mee zit, dan zeg ik niets. Elke andere vrouw zou bij haar man in de armen kruipen, huilen. Ik kan dat niet uiten. Dan schrijf ik een column in een boek." Toch heeft Kees haar nieuwste boek (nog) niet gelezen. Landman legt in *Bewoond Eiland* uit waarom:

- *Kees vraagt zich (misschien terecht) af of het wel verstandig is een vierde boek te maken. "Schrijf eens een roman," placht hij te zeggen. "De doelgroep waar jij je op richt is zo klein en zelf ben ik klaar met dat autisme. Noem je volgende boek maar Klaar is Kees!"*

Dan moet ik ondanks mezelf toch lachen, want diep vanbinnen deel ik zijn gevoelens. Ook ik ben soms 'klaar' met het autistisch zijn. –

Flippen

Het leven is een opeenstapeling van onverwachte gebeurtenissen en spontane bezoeken. Voor Landman is het soms moeilijk daarop te anticiperen. Het komt dan ook voor dat de schrijfster de kortsluiting in haar hoofd niet tegen kan houden en zich situaties voordoet, waarin ze zich moet overgeven aan een mentale tirade. Zoals die keer dat de trein vertraging had. De plaatjes op het informatiebord draaiden: 10 minuten vertraging, 15 minuten vertraging, een half uur vertraging. "Uiteindelijk heb ik staan stampvoeten op dat station. Dan ga ik flink tekeer en loop ik in mezelf te mompelen."

Ja, dan krijgt de schrijfster weleens rare blikken van omstanders. Ze probeert dat te ondervangen door goed voorbereid op pad te gaan, zodat ze weet welke obstakels ze onderweg mogelijk kan tegenkomen. "Voor buitenstaanders probeer je je natuurlijk te beheersen. Soms lukt dat. Of je moet zo in paniek zijn..."

Dan gaat Landman, zoals ze het zelf noemt, 'flippen'. Dat gebeurde ook toen ze met haar dochter naar het zwembad ging en een jongetje voordrong in de rij voor de glijbaan. Hij gleed voor haar dochter uit en bleef halverwege zitten. Landman werd zo furieus dat ze het jongetje stevig aanpakte. Zijn zus kwam tussenbeide. "Ze vertelde dat haar broertje er niets aan kon doen, dat hij autistisch was. Ik heb gezegd: 'Het spijt me, ik heb het niet op tijd gezien. Mijn dochter is ook autistisch...' Ja, dan kan je wel door de grond zakken van schaamte."

Pesterijen

Landman werd in 2005 gediagnosticeerd met autisme. Maar de jaren voorafgaand aan die diagnose stonden in het teken van onbegrip, pesterijen en wanhoop.

- Zelf ben ik natuurlijk ook een kind met autisme geweest en ik weet nog dat de wereld als een enorme chaos op me af kwam. Het was net alsof hij uit losse draadjes bestond, die geen samenhang hadden. Je kunt het vergelijken met het gevoel dat je krijgt als je zonder geld of bagage in een land gedropt zou worden, waarvan je de gewoontes noch de taal kent. Ik kon pas praten op mijn vijfde jaar en zelfs na die tijd kon ik mijn gevoelens moeilijk in woorden vangen. Iets wat je zelf niet begrijpt, kun je ook niet duidelijk uitleggen. -

Ondanks dat ze zelf enorm in de put heeft gezeten, wil ze haar 12-jarige dochter Kim niet constant tegen de gevaren van de boze buitenwereld beschermen. "Ik wil autisme niet gebruiken als smoesje. Ik accepteer dat van mijn dochter ook niet. En bovendien, onbeleefd of onbeschoft gedrag wordt in de maatschappij ook niet geaccepteerd! Je moet

in deze maatschappij leven. Zo ben ik ook opgegroeid: door schade en schande ben ik wijzer geworden."

Levenslang

Dat het tot 6 april Autismeweek is, betekent voor Landman dat ze veel lezingen geeft, over haar boeken, haar gezin en haar stoornis. Doodop is ze na die lezingen, maar toch gaat ze door. "Ik ben steeds bezig mijn grenzen op te zoeken. Ik zeg altijd maar: Ik heb autisme, autisme heeft niet mij."

Ondanks dat Landman blij is dat er een week lang aandacht wordt besteed aan autisme, benadrukt ze dat er eigenlijk constante aandacht zou moeten zijn. Want, autisme is tenslotte niet voor een week, het is levenslang.

Bewoond Eiland is vanaf 5 april verkrijgbaar bij de boekwinkels. Wilt u meer informatie over het boek, kijk dan op www.schrijverijmooimens.nl.